

Científiques com Sandra Montón o Carme Valls treballen perquè la història, la medicina i altres disciplines canviïn el prisma androcèntric que les caracteritza

Acaba de tancar-se la 15a edició de la [Setmana de la Ciència](#) , celebrada a Catalunya del 12 al 22 de novembre, amb motiu de l'Any Internacional de la Biodiversitat i de l'Apropament de les Cultures. Entre les científiques que hi han participat hi ha

Sandra Montón

, arqueòloga i investigadora

[ICREA](#)

(Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats) de la Universitat Pompeu Fabra (UPF).

Montón, que aquests dies ha explicat arqueologia amb visió de gènere a joves dels instituts, ha parlat amb La Independent.

La investigadora s'especialitza en arqueologia de la mort, concretament en les societats argàriques (del sud-est de la península ibèrica, al 2250-1450 abans de la nostra era). **Mónton** fa recerca amb visió de gènere i és copresidenta de la Xarxa Internacional d'Arqueologia Europa ([AGE](#)).

“La història és un discurs de legitimització del patriarcat”, explica. “El protagonista de la història tradicional és només l'home: el guerrer, el caçador, el *bread winner* (el qui guanya el pa)... Els historiadors han situat la dona al marge dels processos que han dinamitzat la història. Contràriament al que pretenen, donen una visió molt poc científica ja que estan totalment esbiaixats pel sistema de gènere actual”.

Mary Wollenstoncraft versus Jean-Jacques Rousseau

La visió androcèntrica es repeteix a tots els períodes històrics: al Paleolític se'ns remarca la figura de l'home caçador, i es dona per fet que les pintures rupestres, que marquen un abans i un després en l'expressió simbòlica humana, les van fer homes, “tot i que no n'hi ha cap evidència”, diu **Sandra Montón**. El Renaixement es considera una època daurada, malgrat que per a moltes dones va significar una retallada de les llibertats. Tampoc no ens expliquen que el prestigiós filòsof **Jean-Jacques Rousseau** fou un maltractador que va abandonar els cinc fills en un hospici, ni ens parlen de **Mary WollenstonCraft**, contemporània de Rousseau i autora d'una obra fonamental,

La vindicació dels drets de la dona

, precursora del feminisme. La metal·lúrgia es considera un avenç dels homes, tot i que estudis etnogràfics han demostrat el paper important que hi tenen les dones... D'exemples n'hi ha moltíssims.

“L'arqueologia tradicional relega les dones a les activitats domèstiques (“activitats de manteniment”, segons ella): la cuina, la cura de la família, el teixit... Aquestes pràctiques, tot i tenir una importància fonamental, gairebé no s'han estudiat. A més, cal també oferir uns models de masculinitat alternatius, perquè, a banda de les dones, hi ha molts homes que tampoc no s'hi identifiquen amb els referents tradicionals”, explica **Montón**.

La recerca històrica amb visió de gènere va sorgir als anys 70 a Noruega, i després van seguir historiadores d'Austràlia, els Estats Units d'Amèrica, el Regne Unit i Catalunya, concretament a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB).

L'educació és clau per posar fil a l'agulla en aquesta tasca, on queda tant per fer. Ara per ara, els plans docents de les universitats i els projectes educatius de Primària i Secundària gairebé no contempen la perspectiva de gènere. Per a **Montón**, “l'educació en l'àmbit familiar és bàsica perquè les nenes i els nens tinguin models”. Tot amb tot, és optimista, perquè veu com a la Universitat cada dia més estudiants demanen estudis de gènere.

El masclisme de la medicina tradicional

Carme Valls és metgessa en medicina interna i endocrinologia i fou diputada al Parlament de Catalunya des del 1999 fins al 2006. Ha estat pionera en la recerca de les diferències entre la salut dels homes i la de les dones. Reivindica que la medicina tradicional s'ha fet des de l'òptica dels homes, i no ha tingut en compte problemes i simptomatologies que afecten exclusivament les dones. Un exemple: l'infart, en les dones, no presenta els mateixos símptomes que en els homes. És més difícil de detectar per què, a l'hora de descriure els símptomes, la medicina presenta només els masculins. Aquest és un dels molts exemples de com la ciència mèdica ha abordat la salut de les dones.

Valls es dedica des de fa anys a fer visibles malalties que afecten típicament les dones. Les dones solen tenir més patologies cròniques i els homes, més agudes. “La medicina considera que cal atendre de manera immediata les necessitats dels homes, mentre que les de les dones poden esperar”, afirma. Tot plegat, l’ha portat a investigar sobre fibromiàlgia, violència psicològica, salut reproductiva... Per a **Valls**, cal oferir diagnòstics més encertats del malestar que poden presentar les dones, i entendre que els problemes d’estrès causen la majoria dels seus problemes de salut. “Les dones tenim estrès perquè vivim en una societat androcèntrica”, diu.

L’accés de les dones a la carrera de Medicina ha anat en augment des dels anys 80, i ara són majoria. Malgrat tot, els homes continuen ocupant la majoria de càrrecs de gestió clínica i els catedràtics són pràcticament tot homes.

L’any 1983, **Valls** va fundar el Centre d’Anàlisi i Programes Sanitaris ([CAPS](#)), que investiga sobre les diferències de gènere en salut i proporciona a les dones informació i recursos per millorar la qualitat de vida. L’any passat va publicar el llibre *Mujeres, salud y poder* (Cátedra).